

IESVS,

MARIA,

IOSEF.

RESIDENTIA PRÆ- CISSA STATVTI NON ADIMPLETVR PER COADIUTOREM.

N libro statutorum Sanctæ Ecclesiæ Metropolitanæ Cæsaraugustæ est vnũ contentum sub cap. 13. par. 4. tenoris sequentis: *Los que fueren nueuamente proueydos Dignidades, Canonigos, y Racioneros desta santa Iglesia, no ganen cosa alguna de sus preuendas, sino residen el primero año seis meses, y vn dia continuos, que comiencen del primero dia que se presentaren en la Iglesia, asistiendo en Maytines, ò en Procession, si la huuiere, y Missa conuen-tual, ò en Visperas, de manera, q̄ esten cada dia en vna de stas tres horas, hasta que se acaben; y si estuuiere en enfermos en la Ciudad ganen como si residiesen; y si interrumpieren la dicha residencia pierden el tiempo que han residido hasta alli; y la han de comenzar de nueuo; y el que huuiere hecho la primera residencia, si fuere proueydo en otra preuenda no la haze otra vez; y cada año han de residir nueue meses continuos, ò interpolados del primero de Enero, hasta el postrero de Deziembre inclusive &c.* Et paulo post sub eodem capite: *En el primer año de su residencia estan obligados los Preuendados aprender a cantar, y saber las ceremonias del Altar, y Coro dentro de seis meses, so pena, los Capitulares de diez ducados,*

A

dos,

dos, y los Racioneros, y Beneficiados cinco ducados, aplicaderos a la fabrica.

Dominus Scholasticus huius Sanctæ Ecclesiæ, nec præsentatus, nec hac prima statutaria residentia facta coadiutorem habens prætendit posse lucrari fructus, & distributiones suæ Dignitatis satisfaciendo supra dicto statuto per mediam personam sui coadiutoris. Sed in contrarium sequentia facere videntur.

Primó, quia statutum formam inducit, tum per temporis sex mensium appositionem *Mascard. de statut. conclus. 9. num. 10.* Tum quia loquitur cum illa dictione, *nisi*, quæ est formæ inductiua, *Barbos. dict. 28. nu. 10.* quia conditionem importat, *l. quibus diebus. §. quidam titio. ff. de cond. & demonstr. Barbos. loco citato num. 9.* & statutum conditionaliter loquens formam inducit *Mascard. dicta conclus. 9. nu. 2.* Sed quod statutum requirit pro forma est verè realiter, & in forma specifica adimplendum *Mascard. d. conclus. 9. num. 62.* Ergo residentia requisita ab statuto non poterit adimpleri per coadiutorem, qui non est verè Canonicus, *Barbos. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 10. nu. 52. & 57.* & repetit in tract. *de Canon. & Dignit. cap. 29. num. 6. ubi alios allegat.* Et confirmatur ex eo quod statuta sunt strictè interpretanda, nec extendèda de persona in personam, *Mascard. sup. conclus. 4. à nu. 1.* igitur nostrum, quod solum loquitur de præbendato non poterit extendi ad coadiutorem.

Nec est ommittenda ponderatio illorum verborum stat. ibi: *Del primero dia que se presentare*, illud enim verbum *presentare* denotat personalitatē, & exhibitionem proprii corporis *Glos. verb. representari in clem. dudum de sepult. l. 1. in princ. ff. de verbor. obligat. cum*

plu-

pluribus adductis per *Viuian. in prax. iur. patr. lib. 6. cap. 8. nu. 1. & 2. Rot. decis. 3. in fine de iur. patr. in nouis*

Præterea statutum semper regulatur ab eius ratione expressa, vt ex doctrina *Bartol. in l. liberorum nu. 12. ff. de verbor. significat. & pluribus alijs tenet Rot. apud Farinac. decis. 53. nu. 6. par. 1. posth.* ratio autem nostri statuti expressa est vt in illis sex mensibus præbendatus, & cantare, & ceremonias discat quæ personalissima sunt. Sed quod personale est nõ potest coadiutus adimplere per suum coadiutorem *Garc. de benef. par. 4. cap. 5. nu. 89. & Rot. apud eundem ibidem nu. 138. in fin. ergo.*

Tertio qualitas requisita in præbendato ad faciendũ se habilem lucrandi fructus suæ præbendæ non potest suppleri per coadiutorem, vt pro Ecclesia Barstastreñ. fuit à S. Congregatione declaratum, refert *Barbos. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 10. nu. 79.* debet enim esse coadiutus habilis lucrandi, vt per suum coadiutorem lucrari valeat, vnde si coadiutus est excommunicatus non lucratur per suum coadiutorem, *Barbos. loco citato num. 87. Leon. in thesaur. for. Ecclesiast. par. 2. cap. 4. num. 66. & declarauit Rot. refert Garc. dicta par. 4. cap. 5. num. 135. ad finem.* Similiter si statutum disponat, quod carceratus iustè non lucretur fructus, non lucrabitur illos etiam si habeat coadiutorem, & sic fuisse à S. Congregatione declaratum, refert *Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 29. nu. 17.* Sedabilitas lucrandi fructus acquiritur per primam residentiam constat ex dnabus *Rot. decis. quas refert Garc. de benef. par. 3. cap. 3. vna num. 75. ibi. Sed videbatur dominis tollere omnem difficultatem, quod Papa voluit eum posse percipere fructus etiam non facta prima residentia, altera nu. 77. ibi. Non parum confirmant hanc opinionem*

verba illa indulti non facta prima residentia ex quibus
apparet Papam voluisse dispensare D. Ioannem ab ac-
cessu ad suam Ecclesiam pro prima residentia facienda.

Ex quibus clare constat ad lucrandum fructus requiri
aut primam residentiam, aut indultum lucrandi illos
sine ea, hic deficit vtrumque. Ergo non erit habilis ad
lucrandum, ergo non poterit lucrari per coadiu-
torem.*

Ex quo etiam sequitur, quod qui non fecit primam
residentiam non potest haberi pro praesenti est bis à S.
Congregatione declaratum, & vtramque declaratio-
nem refert *Garc. dicta par. 3. cap. 3. vnam sub num. 51.*
ibi: *Ad tertium non posse capitulum habere pro praesenti-
bus Canonicos, vel Dignitates, qui nunquam in Ecclesia
resederunt, alteram sub num. 52. ibi: Ad secundum illos
Canonicos, qui nondum fecerunt primam residentiam,
nec fidei professionem emisserunt, non posse quidem pro
praesentibus haberi licet pro causis, & negotijs capituli
absentes fuerint. Sed coadiutus seruient per coadiuto-
rem non est praesens, vt de se patet, & constat ex l. ab-
sentem 199 ff. de verbor. significat. Sed solum mediante
persona coadiutoris habetur pro praesenti, hoc est pro-
hibitum in eo qui non fecit primam residentiam ergo.*

Et confirmatur nam nunquam residentia ficta admic-
titur pro vera nisi in casibus à iure expressis, vt ex *Butr.*
*in cap. ex parte 2. nu. 8. vers. Imo creditur, de Cler. non
resid. & Milif. verb. absens sub nu. 4. docet Lotter. de
re benef. lib. 2. quest. 40. nu. 95. Nec praesentia ficta est
potens ad satisfaciendum dispositioni loquenti de re-
sidentia, vt ex *Geminian. in cap. fin. in princ. nu. 6. vers.*
*Ioan. de Lignar. de consuetudin. docet idem Lotter. lo-
co citato nu. 97. Ergo impossibile erit per praesentiam*
coad-*

5
coadiutoris, quæ ficta est respectu sui coadiuti, supple-
ri residentiam in coadiuto requisitam, cum id in iure
non reperitur.

Vnde etiam sequitur, quod coadiutus non potest lu-
crari per coadiutorem distributiones, quas ipse non
erat solitus lucrari vt colligitur, ex *Leone in Thesaur.*
dicto cap. 4. nu. 65. & *Saravia de adjunct. qui est. 29. nu.*
11. qui licet loquatur de coadiutore infirmo idē etiam
sentiunt quando is sanus est, & residet propter rationē
quam afferunt, videlicet; quia fictio naturam immita-
tur, quæ militat in utroque casu: Sed in nostro casu
dominus Scholasticus nullas erat solitus lucrari distri-
butiones cum nunquam resederit igitur, nec poterit
illas lucrari per coadiutorem.

Et tandem præbendatus, qui non fecit primam re-
sidentiam non dicitur habere plenam suæ præbendæ
possessionem, cum nullos percipiat fructus, nec dictis
sex mensibus durantibus facit illos suos irrenocabili-
ter, nam si vltima die deficeret in residentia deberet
illos restituere vt patet ex statuto plena enim, & per-
fecta possessio consistit in fructuum perceptione, *Lo-
ter. de re benef. lib. 2. q. 30. nu. 10.* ibi: *Nec enim ante fru-
ctuum perceptionem potest videri plene adeptus posse-
sionem.* efficacia enim possessionis consistit in fructuum
perceptione, *Sesse decis. 191. nu. 52. tom. 2. Farinac. de-
cis. 397. tom. 1. recent. Barbof. claus. 101. n. 14.* Sed huius
possessionis defectum non potest coadiutus supplere
per suum coadiutorem ex efficaci ratione; nam nullus
potest sibi querere possessionem, nisi per se, vel per actus
nomine suo factos, *Posthius plures allegans, de manu-
tent. obser. 55. nu. 114.* coadiutor autem actus, quos in
seruando facit Ecclesiæ, non facit illos nomine coad-
iuti,

iuri, sed nomine suo proprio, *Garc. dist. par. 4. cap. 5. nu. 84. § 105. § 113. Barbosa. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 10. nu. 87. § 95. Leon in thesaur. for. Eccles. par. 2. cap. 4. nu. 66. Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 25. nu. 39.* Ergo im possibile erit, quod per actus coadiutoris querat sibi coadiutus integralitatem possessionis suæ præbendæ. Maxime, quia fructus pertinent præbendato ratione tituli, nam si non haberet titulum etiam si seruiret nõ faceret fructus suos, certum est, sed coadiutor nullam habet tituli possessionem, sed solum seruitij, *Farinac. decis. 637. num. 3. par. 1. recent.* Ergo ex possessione coadiutoris non poterit coadiutus lucrari fructus.

Neque supradictis obstat doctrina *Garc. de benef. par. 4. cap. 5. nu. 114.* Vbi probatur, quod residentia statutaria potest adimpleri per coadiutorem. Quia respondetur, quod residentia est dupliciter consideranda; vno modo ad lucrandum, alio ad acquirendam habilitatem lucrandi, illa potest supleri per coadiutorem, quia per bullam coadiutoriæ id illi conceditur; hæc vero nullo modo cum sit personalis, nec in ea dispensetur, vt satis supra probatum est, & de illa intelligitur locus *Garc.* de secunda vero nostra, de qua agimus. Et vtraque ex dictis residentijs reperitur in statuto, nam in primis præcipit residentiam sex mensium, vt habilitetur præbendatus ad lucrandum fructus, cum sine ea illum inhabilem faciat statutum. Deinde præcipit residentiam nouem mensium, sub poena amissionis fructuum prorata temporis absentia; hæc secunda bene poterit adimpleri per coadiutorem, quia cadit in subiecto habili ad lucrandum, non verò prima vt dictum est.

Neque obstat, quod in bulla coadiutoriæ adsint clausule ita prægnantes, quod possint in sua latitudine com-

prehendere etiam hanc primam residentiam. Quia respondetur. Primo; quòd cum coadiutoria sint contra ius, & maximè contra *Conc. Trid. ses. 25. de reformat. cap. 7.* vti tales sunt odiosæ, & exorbitantes, *Mohed. decis. 338. alias 10. de privileg.* & sic restringendæ ex *reg. odia de reg. iur. in 6.* & sic solum operabuntur in concessis, & expressis in bulla, & non alias, quia semper dictæ clausulæ intelliguntur, prout de iure, vt dixit *Rota apud Farinac. decis. 657. num. 2. tom 1. recent.* & hæc clausula, prout de iure denegat, quod ius non permisit *Surdus conf. 379. num. 34* & *Seraph. decis. 530. nu. 5.* & illud verbū, de iure intelligitur tam communi, quā particulari, *Decius conf. 517. nu. 9. Marches. de comm. f. par. 2 pag. 144. n. 118.* de iure pariter non potest coadiutor quæcunque competunt coadiuto, vt consideravit *Oldradus conf. 44. nu. 3. Anchar. & Imol. in cap. fin. de Cler. egrot.* Vnde clausulæ dictæ bullæ coadiutoria non poterunt operari circa hanc qualitatem requisitā abstatuto cum id non exprimat, quandoquidem circa expressa tantum, & concessa operantur, & non aliàs vt dictum est.

Et inde videmus, quod per dictas clausulas coadiutor non consequitur sedem sui principalis, *Garc. dicta par. 4. cap. 5. nu. 66.* Neque privilegium de adiunctis, *Sarania de adiunct. quest. 29. per totam.* Neque indultum de percipiendis fructibus in absentia, neque potest esse iudex delegatus, *Barbos. de iur. Eccles. lib. 3. cap. 10. nu. 73.* & 74. Neque comprehenditur in statuto, quod ex aliqua causa iubilare facit Canonicos, vt ex declaratione S. Congregationis, docet *Barbos. in col lect. ad Conc. Trid. ses. 25. de reformat. cap. 7. nu. 21.* quæ tamē omnia apta sunt comprehēdi in dictis clausulis, quan-

quanto magis hic vbi prohibitio est statutaria, quæ de bet non sub volumine verborum, sed expresse derogari *cap. 1. de constit. in 6. Farinac. decis. 666. num. 8. tom. 2. recent.*

Secundo respondetur bullam coadiutoriaæ secum ferre duas limitationes, quarum vtroque comprehendit casum nostrum, vna est sub illis verbis: *Faciendi omnia & singula, qua ad huiusmodi coadiutoris officium de iure, usu & consuetudine spectant*, de iure autem hanc primam residentiam fieri non posse per coadiutorem iam supra satis ostensum est; nec etiam ex usu, & consuetudine huius Ecclesiæ, vt fuit declaratum per Capitulum in persona D. Claudij Sorbes, qui cum viuente suo coadiuto resedisset non solum per sex menses, sed per plures annos, mortuo illo. prætendit, non teneri denuo ad illam residentiam, cum iam per amplius tempus residisset, & tamen declarauit Capitulum contra illum, & fuit obstructus adimplere residentiam statutariam, non obstante quod idem statutum liberat ab iterata residentia, illum, qui semel etiam si in alia præbenda illam adimpleuerit. Ergo quod non potest coadiutus pro se minus poterit pro alio, ad tradita per *DD. in cap. fin. de procurat.* fortior enim est semper virtus propria quam mutuata, ex *Bart. in l. quod principi num. 2. ff. de legat. 2.* Ergo cum hæc residentia non pertineat ad officium Coadiutoris, ex dispositione eiusdem bullæ coadiutoriaæ non potuit adimpleri per ipsum.

Secunda limitatio continetur sub illis verbis: *Ad ipsum Martinum ratione dicte Scholasticæ quoquo modo spectantibus*; quæ verba sic intelliguntur, vt qua dominus scholasticus acquirere potuerit solo titulo, & possessione instrumentali scholasticæ absque necessitate

9
alicuius qualitatis postea cōparanda, veniant in coadiutoria, secus autem si alia qualitas subsequens fuerit necessaria, ita sensit, & declaravit *Rotam vna Salamãtina*, quam refert *Garc. dicta par. 4. cap. 5. nu. 134.* vbi cum coadiutor prætenderet per dictas clausulas generales sibi deberi sedem sui coadiuti, declaravit *Rot.* in contrarium dicens: *Licet in coadiutoria diceretur, quod Ioannes haberet omnes prerogativas Antonio competentes, quæ verba sua latitudine indicare videbantur, coadiutori deberi quæcunque Antonio iure proprio debebantur, nihilominus domini considerabant illa restringi per alia verba in rescripto apposita. videlicet ratione Canonatus, ex his enim apparebat in gratia fieri distinctionem inter illa quæ competeabant ratione Canonatus, & ratione antiquitatis, unde cum sedes non cōpetat ratione Canonatus, sed ratione antiquitatis &c.* Ex qua constat, quod cum ad Sedem non sufficiat titulus Canonatus simpliciter, sed illa qualitas superueniens antiquitatis fuit iudicatum in coadiutoria non comprehendi, in hac Ecclesia ad lucrandum fructus non sufficit, quod quis sit simpliciter præbendatus. Sed vltra requiritur qualitas illa, quæ subsequitur residentiæ, sine qua nihil præbendatus lucratur. Ergo fructus non veniunt simpliciter ratione scholasticæ, absque qualitate residentiæ, bulla restringitur ad illa solum quæ spectant ratione scholasticæ simpliciter ergo.

Neque obstat alia clausula, quæ in bulla subsequitur, in *vers. Fructus vero redditus &c.* quia hæc tendit ad alium finem videlicet ad declarandum ipsos fructus & redditus non ad coadiutorem, sed ad coadiutum pertinere ibi: *Tu non tibi, sed ad ipsius Martini utilitatem*

lucrari tenēaris, & sic non debent ad alium finem protrahi contra intentionem Papę vulgata *l. non monis. ff. de reb. cred. cum similibus.*

Neque obstat dicere; quod si coadiutus laboraret perpetuo impedimento, & coadiutor non posset facere primam illam residentiam sequeretur, quod Ecclesia fraudaretur suo seruitio, cum nec coadiuti, nec coadiutoris vteretur. Quia respondetur. Primo, quod non stamus in hoc casu. Secundo; quod ei posset prouideri per indultum Apostolicum. Et finaliter non excusari coadiutorem a residentia, & seruitio Ecclesię, eo quod coadiutus nullos lucretur fructus, & distributiones. Duplex enim consideratur residentia in coadiutore, vna, quę respicit seruitium Ecclesię, alia vtilitatē coadiuti, igitur licet hęc secunda non consequatur non ideo liberatur a prima, tenetur enim residere coadiutor, & seruire Ecclesię, etiam si coadiutus nullos lucretur fructus, sub pœna priuationis coadiutorię, iam enim ipse habet propter hoc seruitium suum emolumentum, quod est futura certa successio in beneficio, si enim residere non esset obstructus coadiutoria resolveretur in simplicem expectatiuam omnino hodie prohibitam per *Conc. Trid. ses. 24. de reformat. c. 19.* prout hęc omnia cōsiderauit, *Rot. apud Farinac. decis. 392. per totam par. 1. posth.* igitur non sequitur, si coadiutus non facit primam residentiam, quia non potest nullus tenebitur residere.

Neque tādē obstat dicere iam in hac Ecclesia esse practicum, vt hęc prima residentia fiat per coadiutorem in persona N. Moles, coadiutoris Canonici Aragues, qui nunquam venit ad residendum, & tam ex seruitio coadiutoris lucrabatur, & patet ex libris Ecclesię.

sic. Quia respondetur ex libris de Gestis non constare hanc primam residentiam fuisse adimpletam per coadiutorem, nec tale aliquid dicunt, nec ex eo quod in libris distributionum reperiatur scriptus probatur, quod ei distributiones fuerint solutæ, nam idem est hodie de domino Scholastico, & tamē non eas recepit, si quidem disceptamus de ipsis Secundo potuit esse, quod esset dispensatus in prima residentia, prout illa de quo per *Rot. apud Garc. dicta par. 3. cap. 3. num. 75. § 77.* Tertio (quod probabilius est) potuit esse, quod distributiones non pertinerent ad coadiutum, sed ad coadiutorem ex concessione coadiuti in coadiutoria, quo casu inhabilitas coadiuti non nocet coadiutori, ex *Barbos. de Canon. § Dignit. cap. 29. nu. 16.* Nec mirum si illas concesserit, quando ipse eas lucrari non poterat mediante persona coadiutoris cum non esset solutus. ut supra probatum est, & suadetur ex eo quod in libris nō coadiutus, sed coadiutor nominatur, & scribitur contra stillum, & usum Ecclesiæ, in qua nusquam in dictis libris, nec aliàs nominatur coadiutor, dum coadiutus viuit, ut patet ex eis.

Igitur dum bulla coadiutoria dicti Moles, non apparet, & cum ea veritas facti, potius erit quælibet ex dictis præsumptionibus sequenda, quam condemnare maiores nostros, quod contra ius, & statutum fecerunt, præsertim cum reperiamus taliter fuisse obseruantia dicti statuti zelatores, ut statim eo iurato, & recepto anno 1607. deliberarunt, quod durantibus dictis sex mensibus ex fructibus nil omnino daretur præbendato, sed solum distributiones, hæc tamen sub fideiussoribus, & cautione de illis restituendis, si residentiam non adimpleret, quomodo igitur est credendum de cę

tu tam graui , quod in tam breui tempore & iuri , & statuto, & deliberationi capitulari contrauenirent?

Secundo respondetur exemplis non esse iudicandū, *l. nemo, C. de sentent. interlo. omn. iudic*, quando sunt clarē, & perspicuē contra legem, & rationem, vt explicat *Lotter de re benef. lib. 1. in appar. nu. 81.* esset enim cadere in reprehensionem, quam faciunt DD. citati per *Loter. ibidem nu. 76. & 77.* non enim spectandum est, quid actum fuerit Romę, sed quid agi fierique deberet dicit *text. in l. sed licet, ff. de offic. prasid. Coras. lib. 2. mis. cel. cap. 5. nu. 3.* & dicebat *Neuz. in syl. nupt. lib. 5. nu. 62.* à recepta opinione DD. non esse recedendum, & si contra eam aliquando iudicatum fuerit, quia potuit esse ex aliqua causa quam ignoramus, plures allegat, *Barbos. axiom. 86. nu. 3. in fine*, sed hic sumus in casu claro, vt probatum est. Ergo exemplum allegatum nullius poterit esse ponderis, & momenti vt per illud contra statutum, & rationem modo iudicari debeat nunquam enim interpretatio tantum valet, vt melior sensu existat, *Anfaldus conf. 20. nu. 75.*

Et tandem quando non vnum, sed plura allegarentur exempla, nil prodesse. Nam quando statuentes ex se ipsis non habent auctoritatem legis condendę, sed indigent approbatione superioris, ipsi soli, & eorum obseruantia non sufficiunt ad tollendum statutū, iam alias receptum, & iuratum, vt ex pluribus docet, *Mascard. de statut. conclus. 6. nu. 92.* neque etiam ad illud interpretandum, cum illius sit interpretari cuius est condere, *cap. ex parte 31. & ibi glos. verb. interpretatione*, quę concordantes allegat *de verbor. significat. plures allegat Barbos. axiom. 130. num. 1.* Sed capitulum non potest absque approbatione superioris condere sta

13

tuta, vt patet ex *Bull. Secularizationis num. 107.* & 195. & istud iam erat receptum, & iuratum. Ergo ex sola auctoritate capituli, non poterit subuerti; ex quibus videtur hanc primam residentiam fieri non potuisse per coadiutorem; nec ex illa habilem esse factum domnum Scholasticum ad lucrandum fructus, & distributiones suæ dignitatis.

Præsertim cum nec fidei professio sit facta per eundem personaliter, hæc enim etiam si de iure secundum opinionem aliquorū fieri valeat per procuratorem, ex traditis a *Dian. resol. moral. par. 5. tract. 14. resol. 22.* illam tamē nec S. Cong. nec Rot. approbavit imo cōtrariam esse sequendam decidit docet *Garc. de benef. par. 3. cap. 3. num. 74.* & 75. & sic non videtur recedendū a S. Cong. & Rot. sententijs, ex traditis a *Barbos. de iur. Eccles. lib. 1. cap. 4. nu. 81.* *Salgado de suppli. ad SS. par. 2. cap. 2. à num. 7.* *Pauinis in pralud. ad extrauag. in fine, Ceuillos in com. contra com. in præfat. num. 25.* & 26. *Gratian. disceptat. 104. num. 56.* & *Loter. de re benef. lib. 1 in appar. num. 80.* & in hac Ecclesia iam id extat absque disputatione cum statuto sit ordinatum professionem fieri debere personaliter iuxta *Stat. 12. par. 2.* & quamuis hæc non videatur, necessaria quo ad lucrandas distributiones, ex traditis a *Garc. dicta par. 3. cap. 3. nu. 59.* hic non solum de distributionibus, sed & de omnibus alijs fructib⁹ disceptatur, & præëditur ex supradictis domnū Scholasticum, neque fructus, neque distributiones suæ dignitatis lucratum esse vsque ad suam personalem residentiam, & professionem omisfam.